

VEČERNI LIST

Posamezna številka 60 vin.

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 60 vin.

Cene po poštii:
za celo leto . H 84—
za pol leta . H 42—
za četr leta . H 21—
za 1 mesec . H 7—
Za Ljubljano mesecno 7 H
za inozemstvo mesecno H 12—
Hrdenštvo in uprava:
Hopitarjeva ulica št. 5
Uradni telefon štev. 50

Mobilizirajte!

Leta 1920. po Kristusovem rojstvu se je dogodilo, da je zasedel mesto poverjeništva za socialno skrbstvo pri pokrajinski vladji v Ljubljani dr. Gosar, sociolog, možversko-pozitivnega svetovnega naziranja. Vkljub trdnemu prepričanju izvestnih ljubljanskih krogov, da ljudje te sorte baže že sami na sebi niso za nobeno rabo, se je zgodilo nekaj nepričakovanega: Gosar je izdelal daljšo stanovanjsko naredbo, katere re kratek smisel je ta, da naj tisti, katere mu donaša glavnica letnih 40.000 K čistih dohodkov, ne da bi jim bilo treba prijeti za delo, zidajo hiše in grade stanovanja, da bodo mogle uboge delavske družine iz vagonov in kleti v udobnejša stanovanja, kjer bodo še vsaj lahko dihal, saj za hrano jim itak ne preostaja novcev. — Milijonarji so čitali to naredbo, zamahnili z roko, si prisegali cigare, se zlekni na divan in gledali za oblački, češ: »Cun papirjal!«

Dr. Gosar pa je človek, ki hoče, po načrtu hoče, ker je njegovo spoznanje pravilo. In tako se je zgodilo, da je 47 milijonarjem odpovedal s 15. julijem stanovanja. Milijonarji odpovedati! Kaj takega se še ni pripetilo! En tak-le, kot dr. Gosar, ki nič nima! Koliko je pa star. In nihče ga ne pozna! Še vsaj po veselicah ga ni bilo videti! Postava kje si? Ljudje, ki ničesar nimajo, odpovedujejo stanovanja — milijonarji! Narobe svet! To se je zgodilo v Sloveniji prvi! Jugoslavija gori! Radi 47 ljubljanskih milijonarjev ji grozi propast! Pomagajte! Odločilni faktorji, kje ste? Sovražnik je tu, v deželi, v Ljubljani, v prestolici Slovenije! Tri četrt na dvanaest je: Mobilizirajte!

In mobilizirali so: dr. Tavčar, dr. Kukovec, »Slov. Narod« s svojimi dopisniki, celo »Naprej« in »Ljudski glas« sta se postavila v bojno črto. In sunek tu, en sunek tam, pa ga bomo dr. Gosarja in njego naredbo! Dr. Kukovec pa bo pomagal iz Belgrada s svojim 120 km daleč nočnim topom. Pojd! Le sapo in koraj! Tako se je začela borba na celi črti; 47 jih mislijo rešiti, da bo na stotine reževev še naprej prezebal pozimi po vagonih, kleteh in podstresih, da bo še večjetike in joka in bede v Ljubljani, da se bodo še bolj povečala socialna beda, da se bodo in bodočnost, da se bodo še bolj segrela tla socialnopolični revolucioni, da bodo zadnji človečanski čuti ubogega proletariata, ki danes še kozarca mrzle pitne vode ne dobi, da se bo še bolj razpasla nečista obrt, da se bo še bolj poninožilo število bebcev in ljudi po hiralnicah!

In ko bodo vstali temni tisoči, jekleni mlisič in gigantske volje, da z elementarno silo vržejo nadvse krivični jarem razpleča, tedaj bo spet vstal liberalni Jeremić, si pogladil brado in vzdihnil: Združimo »mesčanske« stranke! Ta pa je samo ena, pa še prav majhna in stara, tako stara ravnina svojega pavijevejega imena, da se ji niti sanja ne o socializmu. Ne zamerimo ni tega, ker vemo, da drugačna sploh biti ne more. Kakršni udje, tak organizem!

Svet in kar je na svetu je vse nepopolno, ker je končno. Absolutno dobrega tu ne poznamo. Zato tudi dr. Gosarjeva naredba ni absolutno dobra, ker je prvič to nemogoče, drugič pa je že namenoma prirejena za dane razmere, samo v svrhu današnje akutno-aktualne stanovanjske bede, ki rodolikov vsespološnih slabih posledic, da je njih suma nepredvidljiva.

Za problem stanovanjske bede smo se pri nas dosedaj dejansko toliko brigali kot nekaj člankov in teoretičnih predavanj, od katerih pa niso imeli prizadeti še fiksa ne. Dr. Gosar je prvi, ki je izdelal načrt, že radi tega je načrt relativno dober, ker ni nikjer drugega. Potem pa mu tudi sedanji kritiki enočasno priznavajo, da je teoretično-nazeleno (Abditus!) dobro in prav zamišljen. Potem takem bi se vrtela debata samo krog eone osi: Ali se da načrt uresničiti? Prizadeti trdijo, da ne. Priponniti pa je

treba, da so te vrste trditve subjektivne; kapitalist naloži danes denar raje v trgovino in obrt kot pa v poslopje, ki se mu bo pač rentiralo, ne pa rodilo velikih dobičkov. Zato je v njegovem interesu, da se stanovanjska naredba ukine. Sebičnež bo dejal, da ima kapitalist prav. Ker pa je v interesu skupnosti, da se potom stanovanjske naredbe odpravi stanovanjska beda in ker je interes skupnosti nad onim poedincev, je dolžnost nas vseh, da pripomoremo temu socialnemu zakonu do zmage! Priznanje in ravnanje po tej kardinalni točki je predpogoja za socialno pravično urejeno človeško družbo, zato ne moremo mnogo dati na trditve in zagotovila »prizadetih«. — Na drugi strani trdi dr. Gosar, da je naredba izvedljiva. V »Slovencu« je dokazal že znatne uspehe. Ker je dr. Gosar že z naredbo samo, kakor tudi z odločno voljo, da isto izvede, dokazal, da mu ne gre za osebe in stranke, ampak za skupnost, je smatrati njegovo mnenje v zelo veliki meri za objektivno in stvarno zlasti, ker je odločno izjavil, da bo upoštevan pri izvedbi naredbe vse, kar je res upoštevanja vredno. Zato ga nimamo prav nobenega razloga, da ne bi podpirali dr. Gosarja pri delu za odpravo stanovanjske bede, čeprav spravi vse »klerikalne« milijonarje iz stanovanj. Kateri pa so ti?

Za konec pa to: Oni, ki so zoper to naredbo, naj dokažejo, da je naredba neiz-

vedljiva! Ne s časopisnimi bombami, s stvarnimi dokazi naj pridejo na dan! Saj je dr. Gosar javno izjavil, da je potem pravljjen izvajati vse konsekvence. Ne trdimo, da je tak dokaz nemogoč, pač pa, da bo to trdo delo zanj. Ampak nekaj drugačega je res: Stanovanjsko vprašanje kriči po rešitvi Čujo, mogotci: ljudje, ne konji in osli, umirajo na njej, počasi, dan za dnem, čisto polagoma jim ugasja moč življenja! Tu je treba takoj na delo! Toda, kako?

Dr. Gosar pravi: Milijonarji naj zidajo, da pojde ljudstvo, bedni proletarji iz vagonov! Če vam ta načrt ne ugaja, povejte vi boljšega. Vsi ga bomo veseli, posebno pa dr. Gosar, ki mu ni na tem, da se uresniči njegov načrt, marveč na tem, da se odpravi stanovanjska beda na najboljši, na najpravičnejši način!

In tedaj: Ne kričite, ne zabavljajte, ne jokajte, ne gusljajte krog dr. Kukovca, ne pojte Jeremijad! Vseh 47 milijonarjev spravite skupaj in njih zagovornike ter delačje, delačje in napravite boljši načrt! Gospodje, tukaj velja: Mobilizirajte! Mobilizirajte svoje sile za socialno delo, ker kapitalizem in sebičnost sta ona deja, ki majeta temelje na domovini! Danes je še čas, drugič bo prepozno. Torej na delo! Mobilizirajte!

In tedaj: Ne kričite, ne zabavljajte, ne jokajte, ne gusljajte krog dr. Kukovca, ne pojte Jeremijad! Vseh 47 milijonarjev spravite skupaj in njih zagovornike ter delačje, delačje in napravite boljši načrt! Gospodje, tukaj velja: Mobilizirajte! Mobilizirajte svoje sile za socialno delo, ker kapitalizem in sebičnost sta ona deja, ki majeta temelje na domovini! Danes je še čas, drugič bo prepozno. Torej na delo! Mobilizirajte!

Radić pred sodiščem.

Zagreb, 8. julija. Danes se je začela pred zagrebskim senatom glavna razprava proti predsedniku hrvatske Seljačke stranke Stepanu Radiću.

Pred čitanjem obtožnice vstane eden Radičevih zagovornikov in predlaga, naj se sodno postopanje proti Radiću ustavi, češ, da se s tem krši Radičeva poslanska imuniteta, ker je poslanec hrvatskega sabora. Ker pa se je razprava že pričela, naj se vsaj hitro zaključi, in sicer z oprostitvijo Radića. Oglasil se še drug Radičev zagovornik, ki opozarja, da je bil Radić aretiran še le 24 ur po zborovanju, na katerem naj bi se bil v svojem govoru pregresil proti zakonom, da torej ni več obstajala neposredna zveza med činom in aretacijo, ki jo zakon zahteva.

Državni pravnik dr. Urbani izjavlja, da se je vprašanje Radičeve imunitete rešilo na Radičovo pritožbo z odlokom banskega stola. Radičeva aretacija se je izvršila popolnoma v duhu zakona.

Nato prosi za besedo Radić sam, ki ima poleg sebe polno knjig, časopisov in beležk. Izjavlja, da njegova stvar ni vprašanje njega samega, ampak celokupne javnosti, saj gre za veljavno ustave. Pravi, da je še vedno član narodnega predstavnika.

LDU Berlin, 8. julija. (DunKU) Kakor javlja »Vorwärts«, je neodvisna socialno-demokratična stranka Nemčije prosila kongres izvrševalnega odbora tretje internacionale za sprejem. Kongres je stavil po-

štva, ker verifikacijski odbor o obekti mandatih, ki jih je bila Seljačka stranka odklonila, še ni sklepal. Nato Radić obširno govori o svojem poklicu in delu kot politik in pravi, da mora svojo politiko od časa do časa izpreminjati in jo prilagoditi mnenju ljudstva. Aretirali so ga ponaloč Stojana Protića.

Ko je Radić končal svoja obširna izvajanja, je odgovarjal državni pravnik. Pobjaja Radića in pravi, da ne gre samo za en govor, ampak za celokupno njegovo delo od prevrata sem.

Po polurnem odmoru sta zopet obširno govorila en Radičev zagovornik in Radić sam, ki sta znova zahtevala, da se kazensko postopanje ustavi in zahteva najprej od hrvatskega sabora in narodnega predstavništva izročitev Radića.

Senat se umakne na tajno posvetovanje in po vrnitvi v sodno dvorano proglaši, da se predlog zagovornikov zavrača, ker je poslanec imun samo tako dolgo, dokler ne zakrivi kaznjevega dejanja. Senat je prepričan, da se je Radičeva aretacija izvršila pravilno.

Nato se je razprava zaključila in se danes nadaljuje.

—::—

Neodvisni socialisti nočejo s komunisti.

LDU Berlin, 8. julija. (DunKU) Kakor javlja »Vorwärts«, je neodvisna socialno-demokratična stranka Nemčije prosila kongres izvrševalnega odbora tretje internacionale za sprejem. Kongres je stavil po-

goj, naj se neodvisna stranka pred sprejemom združi s komunistično stranko. Na konferenci voditeljev neodvisnih socialistov so sklenili, odklonili to pogodbo.

—::—

ENTENTNE KONFERENCE.

LDU Pariz, 8. julija. (DKU) Vprašanje obnovne pride na konferenci v Spaji na vrsto šele v petek ali v soboto. Nekateri listi menijo, da se bodo po konferenci vršila še posamezna posvetovanja v Ostendu in v Londonu.

KONFERENCA EVROPSKIH POŠTNIH UPRAV.

LDU Pariz, 7. julija. (DKU-Havas) Včeraj se je v ministrstvu za javna dela sestala konferenca poštnih uprav. Na tej konferenci so zastopane vse države Evrope.

REVOLUCIJA V MEHIKI.

LDU Kaone Pass, (Texas), 8. julija. (DunKU) V bližini Montereja je bilo razrušenih 12 mostov. Menijo, da je v Mehiki zopet izbruhnila revolucija.

—::—

BOJI S TURKI IN ARABCI

LDU Amsterdam, 8. julija. (Dun, KU) »Times« javlja iz Sirije, da so Grki zasedli Lagli, 30 milj vzhodno od Aidina. Pred zasedbo so Arabci kraj zapalili in pomorili mnogo prebivalcev.

LDU Amsterdam, 8. julija. (Dun, KU) Daily Mail poroča iz Carigrada: Tu se širijo vesti, da nameravajo Francozi z močnimi silami zasesti arabski pas v Siriji, z mestoma Aleppo in Homs vred, in da so v to svrhu izkricali pri Alexandretti 12.000 mož.

RAZOROŽITEV NEMCIJE.

LDU Pariz, 7. julija. (DKU) Na včerajšnji seji odbora za zunanje zadeve so odobrili poročilo Tardieuja glede razorozitev Nemčije. Poročilo konča s pripombo, da je potrebno, da se morajo vojaške klavzule versailleske mirovne pogodbe natančno izvesti.

Pismo iz Zagreba.

U srpnju.

Komuniste. — Raskol. — Stranke bez socialnega programa. — Potreba intenzivne naše akcije.

Opće nezadovoljstvo, koje je bilo posljedica dugoga i mučnega rata, bilo je plodno tlo, na kojem se je komunizam brzo rascvijetao. Narod je bio izmučen, izgladjen, zaražen bolestima, pa je jedva dočekao, da bilo u kakvoj formi dade odušek svojem ogorčenju. Oni, koji su se vratili iz rata potpuno iznemogli, uništeni materijalno, našli su kod kuće mnoge, koji nisu bili u ratu, a kojima je korupcionistički sistem dao priliku da se obogate, sišući siromašnom narodu krv. Komunistički su agitatorji znali upotrebiti ovo narodno ogorčenje, huškajući ga na sve one, koji nešto posjeduju i obećavajući mu zlatna brda i doline. Valja srušiti čitavo društvo, pa sagraditi novo na podlozi bratstva, jednakosti i slobode, u kojem neće biti ni bjeđe ni siromaštva, a niti nezadovoljstva. Narod je slušao zamarna obećanja komunista i pristao uz njih. Vjerovalo je njihovim riječima, kojima oni sami nisu vjerovali. Taj je narod, premda konzervativan i religiozan, pristao listom uz propovjednike novoga evandelja, koji su ipak vješto sakrivali od naroda sve ono o komunizmu, na što naš narod ne bi bio pristao. Citavi krajevi, u kojima je inače narod dobar, radin, vjerski osjeća, zarazili su sa komunizmom. Nu narod je počeo po malo da progledava. Uvidio je, da komuniste nemogu ni stoti dio onoga ispuniti, što su obećali. Upoznali su, da je komunizam jedna pustolovina, u kojoj bi seljak i radnik izgubio i ono malo, što sad ima. Komunistički su vode dobro zapazili, da im narod okreće leđa, pa da bar nešto spasu bili su voljni doći pred narod s umjerenijim programom. Opazili su, da se naš narod ne će dati tako lahko natjerati u redove revolucije, a za volju raznih pustolova, kojima se prohtjelo časti, vlasti i novaca. Nu opeči ni vode nisu jednodušni. Jedni su radikalni, drugi umjetnici. Jedni još jači in vatrejim frazama raspljuju mase, drugi su blaži, pa traže veza s drugim, gradanskim strankama. Počejali su se vode, a počejali su se i pristaše, koji su im još bili ostali vjerni. Narod, napose seljaštvo sve nepovjerljivije prati sve to komunističko natezanje i ostavlja ih.

Socijalne su reforme ipak potrebne. Na jednoj je strani pretjerano siromaštvo, na drugoj pretjerano bogatstvo. Valja da se društvene prilike ozdrave pa onemoguči odyš veliko obogaćivanje, koje je na štetu društva, a da se pomogne radniku, seljaku, da može pristojno živjeti. Naše gradanske stranke — demokrati i narodni klub — nijesu uvidele potrebu vremena. — Demokrati su zgodjni kapitaliste — unapred dakle protivnici svih socijalnih reformi. Oni nemogu da privuku narod k sebi. Nu ni narodni klub nije narodu privlačiv. Ta je stranka zadojena ideologijom državopravnih borbi iz predratnih vremena. Ona nema nikakva ni socijalnog ni kulturnog programa, pa su njezini dani izbrojeni. Narod se neće više dati oduševljavati za kokekake krilatice bez realne vrijednosti. Narod traži socijalno-kulturni program kod stranaka. Narodni klub pak nemože da tako program ima. Ta on se sestoji od ljudi, ki su posve različitog mišljenja na pojedina socijalna i kulturna pitanja. Ni takdake stranaka nemože udovoljiti narod.

Preostaje još Pučka stranka sa svojim jasno ocrtnanim socijalnim i kulturnim programom. Ona se tek pojavi na narodu i narod ju je svuda prigrljio. Pučka stranka organizira seljake u seljaške demokracije, a radnike u radničke demokracije naglašujući, da nije naša zadača borba jednog staleža protiv drugog, nego borba zajednička svih staleža protiv kapitalizma. Pučka stranka ne zaluduje svijet sa neprovedivim frazama, neg

i seljaci najviše potišeni, izrabljivani, bezpravni. Osobito je zgodan čas sada, da razvijemo jaku akcijo medu radnicima. Njima valja predociti, da im nje spas u komunizmu, nego u krščanskim organizacijama, koje ce ga umno prosvjetiti v jersko-prosvjetnim organizacijama, gospodarski pomoći u gospodarskim organizacijama, a učiniti ga uplivnim na zakonodavstvo pomoču političkih organizacija.

PROTI MAŽARSKIM KOMUNISTOM.

LDU Budimpešta, 7. julija. (DKU-MKU) V razpravi proti ljudskim poverjenikom je nastal danes odmor, katerega porabljajo branitelji, da pregledajo akte Branitelja bivšega ljudskega poverjenika Vantusa, dr. Szanta, je včeraj v njegovem stanovanju zadela kap.

Vsesokolski zlet v Pragi.

Zagrebška »Riječ« je glasilo demokratske stranke, zagovornica sokolstva, ki je tudi že ljuto napadala orlovstvo. Dne 5. t. m. prinaša ta liberalni list o vsesokolskem zletu v Pragi med drugim tudi telelike:

Jugoslovanski sokolski savez ima starešino in dva podstarešini — vsi živi in zdravi! Na zletu ni bil nihče izmed njih, savez pa so zastopale 3 nalač izbrane osebe. Naš poslanik v Pragi, g. Hribar je vodil veliko skrb za vse, a posebno za takozvano jugoslovensko delegacijo, posebno za g. ministra Pribičeviča in Ninčića. Treba vedeti, da sta sploh na zlet bila poslana edino od naše države dva aktivna ministra, — razen rumunskega, ki je došel naknadno radi neke municipije. Torej srečna Jugoslavija pošle dva svoja aktivna ministra! In ko so došli ob prilikli naši novinarji k enemu izmed ministrov, jih ni vedel sprejeti kje drugod kakor na hodniku pred vrati. Ministroma so bile dodeljene popolnoma navadne sobe kakor navadnim »potnikom«. Ko sta naša ministra došla na vežbališče, sta morala čakati, da sta dobila prostor, a še tega v tuji loži v prvi vrsti zadaj... Medtem pa so druge najmanje in najneznačnejše deputacije imele svojo posebno ložo. (Smo radovedni, če so Sokoli tudi Lahom odkazali zadnji prostor? Op. ur.)

Zato se je na Vidov dan izkazal naš g. poslanik. Poslal je neko svojo »dvorsko budalo«, da gnajvi prisotne s svojimi odvratnimi govorancami v ruski cerkvi, — in vozil se je v cerkev kakor kak potentat, pred kojijo sokolska konjenica, potem kočija, v kočiji naš g. poslanik, za kojijo pa zopet sokolska konjenica. (Kakor se vidi, nekateri Sokoli radi igrajo lakaje!) Ur. Iste dne, 28. junija, je pribredil naš g. poslanik soarejo v svojem dvoru. Povabljenih je bilo preko 300 oseb, moški in ženske. Družba je bila zelo odlična in kaj boljega in lepšega Praga ne more dati. Našteto sam nekatera imena; Masaryk, Beneš, Engliš, Haberman, Steparek, Machar, Dritina itd. Ob tej priliki je imel naš g. poslanik »svečani« pozdravni govor. Ta govor se je na kratko glasil takole: »Naš ljubljeni prestolonaslednik se nahaja ravnikar v slovenski domovini, kamor je došel iz hrvatske domovine, pa je prav, da ga pozdravimo in pošljemo brzojavko v Ljubljano, tu v Pragi pa da mu vzkliknemo trikrat: »Slaval! — Dalje je govoril g. poslanik o sokolih in »sokolski zvestobi«, ki je dovedla do te velike svobode... To je bilo vse! In to je bilo govorjeno pred 300 odičnjaki, pred dvema našima aktivnima ministromi. Medtem ko je poslanik govoril so mnogi hoteli plakati. Zanimivo je, da g. poslanik z nobeno besedo ni omenil Vidovega dneva, dasi je bila soareja prirejena ravno na Vidov dan. In zanimivo je, da je govoreč o zaslugah za svobodo, popolnoma pa pozabil na srbsko in jugoslovansko vojsko, katere številne deputacije je stala pred njim ravno ob času pozdrava...«

Tako obdeluje demokratični list sokolsko slavnost v Pragi. Sokol s to prireditvi ni imel sreče. Sklenili so, da Lahov ne bo. Ce pa pridejo, odidejo Jugoslovani. Lohi so prišli, Jugoslovani tudi in so ostali — seveda na galeriji. Tako so se postavili

Politične novice.

+ Nesocialen župan. Ljubljana ima nesocialnega župana, o tem danes ne more nihče več dvomiti. Marsikdo je morda mislil, da se krije za dr. Tavčarjevimi očetovskimi manirami pravo jedro: socialno čustvo. Toda vse, kar je dr. Tavčar doseg daj storil in še bolj tisto, česar ni storil, dokazuje, da je gospod župan buržua stare šole, ki je sicer pripravljen, deliti revezem miloščino, nikoli pa takozvanemu »nižemu ljudstvu« priznati kakih pravic. Pod njegovim županovanjem se je pač nekaj malega storilo za revezem, a nič trajnega, celotnega, o kakih velikopoteznih socialnih ustanovah in akcijah pa ne najdemo nobene sledi. Morda ni na svetu več jega mesta, česar občinska uprava bi ka-

zala v teh burnih in brzo tekočih časih toliko neumevanja nasproti socialnim vprašanjem in nalogam. Ali g. župan dr. Tavčar res misli, da je mestna občina storila dovolj, ako je revezem razdelila nekoliko zdroba, kaše, ječmena in moko ter da sme sedaj počivati na lovorih očetovske rado darnosti? Tu je g. župan v kruti zmoti in bi bilo prav, da bi se tega že enkrat zavedel. Naše mesto potrebuje obsežnega socialnopolitičnega načrta, ki naj bi se smotreno, dosledno uresničeval. In tu mora stati na čelu in dajati iniciativno socialno zaveden župan. A kaj vidimo? Naš župan stoji v javnosti na straži za interese najmaloštevilnejše, za splošnost najmanj koristne skupine ljudi: kapitalistov. Zanje lomi kopje v časopisu in po svojih pristaših v parlamentarni arenai, zanje deluje navzgor, zanje prevliva solze, dočim se mu vsa beda ostalega prebivalstva zdi sicer nekaj neprijetnega, a ga niti izdaleka ne vznemirja tako, kakor če preti njegovim botrom bogatašem najmanjša, neljuba neprilika. Tako smo doživelj, da se ljubljanski župan z vso silo upira nujno potrebnim socialnim naredbam pokrajinske vladde, namesto da bi jim šel iz vseh sil na roko. Dr. Tavčar bi smel to pač storiti kot odvetnik in demokratični zastopnik, ne pa kot župan ljubljanskega mesta. Kot tak bi moral ostati na visokem stališču socijalne misli. Ako se na to stališče ne more povspeti, je to žalostno zanj, še žalostnejše pa za večino ljubljanskega prebivalstva, ki ne spada med kapitaliste.

+ S topom nad občinstvo. Splitsko prebivalstvo je 2. t. m. vprizorilo kot odgovor na poizkušeni komunistični štrajk štrajk velike manifestacije. Ko je sprevid prišel mimo neke kavarne, je razburil žive tam sedečim italijanskim častnikom, ki so začeli izzivati. Hrvatska mladina si tega ni dala dopasti. K sreči je žandarmerija pametno posredovala in preprečila izgrede. V tem so pa za dogodek zvedeli tudi na italijanski vojni ladji; brš so oborožili motorni čoln s pravim pravcatim topom in krenili proti obali, kjer jih je občinstvo sprejelo z muzanjem. Kdo bi se ne muzal, ko hite Lahi takoj po varstvu topov.

+ Kri... V Prvačini so karabineri napadli cerkveno procesijo in prelila se je kri naših nesrečnih bratov, ki že dve leti z občudovanja vrednim samozatajevanjem prenašajo vse grozote in muke tujega našilstva. Kakor širom celega jugoslovenskega sveta, proslavil se je tudi v zasedenem ozemlju praznik sv. Cirila in Metoda na svečani način. Tudi v najčrnejših dneh bivše Avstrije se ni našel javen organ, ki bi bil smatral nedolžno procesijo ljudstva v čast blagovestnikom našega naroda za izzivanje — le v »svobodoljubni« in »kulturni« Italiji je mogla tradicionalna narodna svečanost, mirna in dostojna, razburiti karabinjerje. Pomislimo, da je usoda našega jugoslovenskega ljudstva prepucena samovolji italijanskih arditov in karabinjerjev, ki smojo po svoji slepi pateti streljati na nedolžne ljudi, ko proslavljajo dan svojih blagovestnikov, kakor so to delali skozi stoletja. Država, ki je internirala na tisoče nedolžnih ljudi, ki je zakrivila smrt tisoč in tisoč junaških srbskih bratov na tragičnem prehodu skozi Albanijo, ki je na Asinari in drugod obsovala na grozno, počasno izumiranje cele tabore naših ujetnikov, samo za to, ker so bili Jugoslovani in so se hoteli boriti na strani svojih bratov na solunski fronti — si upa nastopati v ornatu veleduhovna kultura in napredka in izreči nad našo domovino svoj anatema balkanizma! V interesu miru med narodi smo bili pripravljeni na žrtve; odgovarjali smo na besno blatenje našega narodnega imena in naše narodne časti z besedami ljubezni in s prenoscami, naj ne sejejo novih razdorov in nove vojne — odgovor na to je bilo novo spletkarjenje s pomočjo habsburških agentov in streljanje na neoboroženo procesijo. Vprašamo našo vlado, ali bo še vedno gledala križem rok na teptanje ljudskih pravic v zasedenem ozemlju, ali bo še dalje dovoljevala, da se naša inteligenco deportira in naš narod ubija? Ne zahtevamo sicer vojne in novega krvoprelitja, ker nimamo iskrene želje kot prijateljski sporazum z italijanskim narodom, ki v zemlji »svobode« ni nič manj tlačen kot naš. Pač pa zahtevamo, da naša vlada stopi iz rezerve in da se odločno zavzame za bedne naše brate onostran demarkacijske črte, ki imajo vsaj pravico do varnega življenga. Dosedanje prepričanje našega ljudstva v zasedenem ozemlju njegovi usodi je zelo nevaren način reševanja jadranskega vprašanja. Samo z mirno odločnostjo, ki jo zahtevamo od naše vlade, se bomo izognili nepotrebnu razburjenju našega ljudstva in večnim sporom, ki bi utegnili postati usodepolni za ves svet. Skrajen čas je in prelita kri resen opomin... P. P.

+ Socialni demokrati proti delavcu. »Grazer Volksblatt« poroča iz Knittelfeldu, da so tamkajšnji socialdemokrati iz strankarske zagrizenosti spravili ob kruh strojnega mojstra Viktorja Zack, Le-ta se je bil udeležil letošnje procesije Sv. R. T. in si s tem nakopal neizprosno sovrašto

rdih sodrugov. Začeli so ga na vse mogoče načine mučiti in končno so dvignili proti njemu svoj obratni svet, ki je zahteval od ravnatelja, naj Zacka odstrani iz podjetja, ker da seje med delavstvo nemir. Ravnatelj je zahteval brez vsake preiskave ugordil in vrgel Zacka na cesto. Zopet lep »socialni« čin socialne demokracije!

Dnevne novice.

— Obonovitev samostana na Sv. Gori pri Gorici. Kot poročajo, se je že pričelo z delom za obnovitev samostana na Sv. Gori pri Gorici. Sezidali bodo za zdaj 25 m dolgo in 10 m široko kapelo. Za dovozno cesto bodo vporabili cesto, ki pelje od Plavi na Sv. Goro in ki so jo zgradili med vojno.

— Ljudski oder v Kamniku. Ljudski oder iz Ljubljane gostuje to nedeljo dne 11. t. m. ob 5. uri popoldne v »Kamniškem domu« v Kamniku z dramo v treh dejanjih: »Mrak«, ki so jo igrali že z uspehom v Ljubljani in drugod.

— Razpisana mesta državnih cestnih mojstrov. Gradbena direkcija za Slovenijo razpisuje oddajo dveh mest državnih cestnih mojstrov. Podrobnosti glede prejemkov in sestave prošenj reflektantje za ta mesta razvidijo v določenem razpisu v Uradnem listu.

— Povračilo takse za nerazprodane vstopnice. Vsa podjetja, ki prirejajo predstave, veselice, zabave itd. se v zmislu odloka finančnega ministra z dne 18. junija 1920 št. 5480 opozarjajo, da se bo vratila taksa samo za tiste nerazprodane vstopnice, ki niso odtrgane od bloka (knjižice), imajo kupon in so označene s številko ali označenjem prostora (sedeža, stojnišča). Prošnjam za povračilo takse priložene vstopnice, ki ne odgovarjajo tem zahtevam, smatra bodo finančna oblastva kot že vpotrebljena, ter bodo zavrnita seveda tudi prošno za povračilo takse.

— Tatvina v Grosupljem. Anton Mikuž, doma iz Rakitne, je delal kot tesar v Grosupljem. Dne 14. majnika t. l. je prišel v trgovino Leopolda Hudeta. Mikuž je naročil steklenico piva, ko je šel Hude po pivo v klet, je pa ukradel Mikuž iz predala 550 kron. Mikuž priznava, da je v resnici Hudetu 550 kron ukradel. Sodišče je obsodilo Mikuža, ki je bil že enkrat radi tatvine obsojen na 14 dni strogega zapora, na 4 mesece težke ječe.

— Tragedija v Zagrebu. Smrt zdravnika dr. Bogdana Malca se je pojasnila tako, da je najprej ustrelil svojo nevesto, hčerko ugledne družine, in nato še sebe. Vzrok: nesrečna ljubezen. Dr. Malec je imel preje dolgoletno znanje z nekim drugim dekletom, ki je menda ni mogel pozabit. Po drugih vsteh je dr. Malca gnalo v smrt zapostavljanje v službi — 24 let je deloval v bolnišnici usmiljenih sestra, sedaj je bil pa imenovan za asistenta v IX. činovnem razredu, žrtvi so pokopali ob veliki udeležbi prebivalstva.

— 70 letnica zasebnega brzojava. 15. februarja 1850. so v bivši Avstriji otvorili brzojav, ki je doletje služil samo vladnim poslom, tudi za zasebnike. Letos obhaja torej zasebni brzojav 70 letnico svojega poslovanja. Prve brzojavne zveze so bile na progah: Dunaj — Brno, Olomuc — Praga in Dunaj — Trst. Pristojbine so bile pa tako visoke, da si je le malokdo privočil »luxus« brzojavjanja, saj je stala brzojavka 10 besed na progi Dunaj — Brno 3 goldinarje 24 novč., a brzojavka z 20 besedami z Dunaja v Trst 9 goldinarjev 13 novč. Zato je umljivo, da je bilo prvo leto oddanih samo 3000 brzojavk; I. 1854. pa že 220.000 in 1906. I. 17 milijonov!

— Valute dne 8. julija na zagrebški borzi: 1 ameriški dolar 64 K; 100 avstrijskih krov 42 K; 100 carskih rubljev 122 K; 100 francoskih frankov 536 K; 1 napoleondor 275 K; 100 nemških mark 199 K; 100 rumunskih lejev 169 K; 100 češkoslovaških krov 156 K.

Ljubljanske novice.

— I. Seja Ljudskega odra se vrši danes ob 7. uri zvečer v Ljudskem domu. Naj se vdeležijo seje vsi člani polnoštevilno in točno.

— I. Prevod poviši, ki se nanaša na rusko-japonsko vojno, nam je poslal g. Al. P. Prosimo, naj nam pošlje znova naslov poviši in ime pisatelja, ker se nam je naslov list izgubil.

— I. Poziv. V pondeljek, dne 12. julija slavimo rojstni dan našega vladarja, kralja Srbov, Hrvatov in Slovencev, Petra I. Vabim vse hišne posestnike, da na ta praznični dan okrase svoje hiše z državnimi in narodnimi zastavami. — dr. Ivan Tavčar, l. r., župan.

— I. Razburjenje na trgu. Danes je bilo na trgu razburjenje, češ da je mestni magistr sam nastavil višje cene blagu, ki je prišlo iz Sobotice na trg, kot jih je pa dočišči trgovce sam zahteval. K temu smo prejeli pojasnilo, da se je na magistratu storilo vse, da so se postavile najniže cene, ki so bile mogoče. Blago je bilo že samo po sebi cene, kot sicer blago na na-

šem trgu. Ta konkurenca je tudi povzročila, da je cena našemu blagu takoj znano padla, celo pod višino cen blagu iz Sobotice. Mogoče so ravno od konkurenco prizadeti povzročili podobne, neosnovane govorice. Toliko v pojasnilo.

— Tatvina v restavracji glavnega klobuora. Ko sta zapustili pri restavratorju Dolničarju Marija Meglič in Marija Tomičič službo, je preiskala gospa Katinka Dolničar njunine reči in je našla pri njih 6 litrov ruma, 1 steklenico žganja in 1 butljko vina. Megličeva je izznaknila Dolničarjevi tudi precej perila. Zaradi tatvine je bila Megličeva že enkrat obsojena na 10 dni zapora, tudi takrat je kradla piščico. Sodišče je obsodilo Megličeve na 6. Tomažičeve pa na 2 meseca težke ječe. »Kako to, da ste Vi lotili tatvine, saj pri Sv. Ani niso taki ljudje?« vpraša svetnik Rekar Megličeve, ki cinično odgovori: »Povsod po celem svetu se krade, jaz sem malo »naredila!«

— Pevskega izleta zboru »Glasbene Matice« na Koroško se udeležita tudi slovenski kencertni pevki ga. Mira Costoperaria in ga Pavla Lovšetov. Costoperaria poje v Borovljah: Dev: Ptička. Bačič: Sto me ne ljubiš. Pavčič: Pastarica: Lovšetova pa na Vrbškem jezeru: Pavčič: Ciciban, Cicifui. Lajovic: Bujni vetr v polju in Dev: Ptička. Ljubljanske izletnike, ki bi se hoteli izleta na Vrbško jezero v nedeljo udeležiti, opozarjam, da je odhod prvega jutranjega turistovskega vlaka iz Ljubljane v nedeljah ob 5.17. odhod drugega jutranjega normalnega vlaka na ob 6.38 iz Ljubljane. Prihod prvega vlaka v Vetrinj je ob 9. uri dop., drugega pa ob 11. uri. Peščoja iz Vetrinja do otoka Vrbškega jezera traja 3 ure. Odhod večernega vlaka iz Vetrinja v Ljubljano je tako zgoden, da je peščetnikom mogoče bivati na Otoku kvečljemu eno uro. Odhajal pa bo v nedeljo izjemoma kot drugi del večernega vlaka, vlak med 9. in 10. uro iz Vetrinja, s tem se bo pevski zbor vrnil v Ljubljano. Izlet v soboto v Borovlje se Ljubljjančanom ne priporoča, ker ne bo v Borovljah prenočišč.

— Umrl so v Ljubljani: Irena Zakršek, sirota, 14 let. — Evgenija Bratulčič, hči žel. uslužbenca, 7 let. — Marija Bizjak, gostja, 80 let. — Helena Bohinc, posestnikova žena, 37 let. — Gregor Slemensek, posestnik, 57 let. — Fran Koleša, delavec, 54 let. — Tomaž Slapka, delavec, 59 let. — Karel Novak, agent, 48 let. — Marija Lajovec, posestnica, 74 let. — Ivana Šusteršič zasebnica, 49 let. — Ana Kolar, služkinja, 22 let. — Jernej Dolinar, kočar, 66 let. — Rudolf Jerman, vrtnar, 42 let. Ivan Ilnikar invalid, 53 let. — Terezija Kovč, žena zidar, pomočnika, 20 let. — Sonja Pirc, hč